

Opinnäytetyö (AMK)

Kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusohjelma

2019

Hanna Nieminen

KIRJASTO PUKIN JA KAALIMAAN VARTIJANA

– Runosmäen kirjaston kekri-ilta kulttuuriperinnön
välittäjänä

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusohjelma

2019 | 38 sivua, 1 liitesivu

Hanna Nieminen

KIRJASTO PUKIN JA KAALIMAAN VARTIJANA

- Runosmäen kirjaston kekri-ilta kulttuuriperinnön välittäjänä

Tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä on raportoitu Runosmäen kirjastossa järjestetyn kekri-illan suunnittelu, toteutus ja jälkiarviointi.

Opinnäytteen taustaksi esitellään suomalaista kekriperinnettä. Teoreettisessa osuudessa pohditaan kulttuuriperintöön liittyviä kysymyksiä, kirjaston roolia kulttuuriperintöprosessissa sekä kirjastoa kulttuurikasvattajana ja oppimisympäristönä.

Tavoitteena on tarjota esimerkki kirjaston toiminnallisista mahdollisuuksista toteuttaa lakisääteistä tehtäväänsä tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin.

Opinnäytetyö osoittaa, että kirjasto voi toteuttaa sivistystehtäväänsä myös tapahtumatuotannon kautta. Kekritapahtumia ei ole aiemmin vietetty Turun alueen kirjastoissa, joten illan järjestäminen toimii lisäksi yhtenä mallina sellaiselle.

ASIASANAT:

kirjastot, kirjastotyö, kekri, kansanperinne, kulttuuri, tapahtumat, tapahtumatuotanto.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Library and Information services

2019 | 38 pages, 1 in appendice

Hanna Nieminen

LIBRARY AS A KEEPER OF CULTURAL HERITAGE

- upholding the harvest festival traditions in Runosmäki library event

This functional thesis reports how a kekri (harvest festival) event was planned and organised in Runosmäki library and how the event was evaluated.

Finnish kekri traditions are introduced as background information for the thesis. The theory part discusses issues regarding cultural heritage, the role of library in the cultural heritage process and library as a cultural educator and a learning environment.

The purpose is to give an example of library's functional possibilities to carry out its statutory task to provide access to materials, information and cultural contents.

The thesis shows that a library can fulfill its educational responsibilities also via event production. This is the first time a kekri event has been held in a library in the Turku region and thus the event introduces a model for possible future events.

KEYWORDS:

public libraries, kekri, harvest festival, cultural heritage, event production

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 KEKRI SUOMALAISESSA KULTTUURIPERINTEESSÄ	7
2.1 Kekri perinnejuhlana	7
2.2 Kekrin ajoittaminen	8
2.3 Kekrin ominaispiirteitä	10
3 KULTTUURIPERINNÖSTÄ JA KIRJASTOSTA	13
3.1 Kulttuuriperinnön eri puolia	13
3.2 Kirjasto osana kulttuuriperintöprosessia	16
3.3 Kirjasto kulttuurikasvattajana ja oppimisympäristönä	18
4 KEKRI-ILLAN JÄRJESTÄMINEN	22
4.1 Runosmäen kirjaston esittely	22
4.2 Kekri-illan valmistelu	24
4.3 Kekri-illan toteutus	30
4.4 Tapahtuman jälkipuinti	34
5 LOPUKSI	36
LÄHTEET	37

LIITTEET

Liite 1. Palautelomake osallistujille.

KUVAT

Kuva 1. Turun Sanomien ennakkojuttu kekri-illasta (TS 24.10.2018).	28
Kuva 2. Kekri-illan mainos.	29
Kuva 3. Runosmäen kirjastossa majaileva esiäiti toivotti kävijät tervetulleeksi monitoimitilaan.	30
Kuva 4. Kekrikokon aihio.	32
Kuva 6. Yksityiskohta kirjanäyttelystä.	34

1 JOHDANTO

Tässä toiminnallisessa opinnäytteessä on selostettu lapsiperheille suunnatun kekri-illan suunnittelu ja toteutus syksyllä 2018. Työn toimeksiantajana on Runosmäen sivukirjasto Turussa.

Kekri-illan pyrkimyksenä oli esitellä kirjastossa kävijöille suomalaista kansanperinnettä vaihtoehtona USA:sta rantautuneelle kaupallissävyytteiselle halloweenille. Tätä on myös toivottu Runosmäen kirjastolta suullisessa asiakaspalautteessa aiempina vuosina. Kekritapahtumia ei oltu tätä ennen vietetty Turun alueen kirjastoissa, joten illan järjestäminen toimii lisäksi yhtenä mallina sellaiselle. Laadin tapahtuman järjestämisestä seikkaperäisen opastuksen Lounais-Suomen kirjastojen sisäiseen verkkoon jaettavaksi. Kuten kirjastojen tapahtumat yleensäkin, kekri-ilta tuo esille niin kirjastoa kuin sen tarjoamia palveluita.

Kirjastojen toimintakenttä on viime vuosina ollut murroksessa ja erilaisten tapahtumien määrä on lisääntynyt huomattavasti. Tapahtumia ei kuitenkaan kannattane järjestää ilman, että niillä olisi jokin kytkös kirjaston tehtäviin ja rooliin yhteiskunnassa. Kekri-illan järjestäminen nivoutuu osaksi uuden kirjastolain kuudennessa pykälässä mainittua kirjaston tehtävää tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin. (Laki yleisistä kirjastoista. 29.12.2016/1492, 6§)

Oppimistavoitteena tässä työssä on tapahtumatuotannon eri puoliin perehtyminen ja sitä kautta syntyvän ammatillisen osaamisen lisäämisen ohella kirjaston luonteen ja roolin täsmällisempi ymmärtäminen etenkin kulttuuriperintöön liittyvissä kysymyksissä. Lisäksi tavoitteena on tarjota esimerkki, kuinka kirjasto voi toteuttaa sivistystehtäväänsä myös tapahtumatuotannon kautta.

Tapahtumaraportin taustaksi esittelen suomalaista kekriperinnettä. Teoreettisena viitekehyksenä käsittelen kulttuuriperintöä ja sen suhdetta kirjastoon.

Kekriä käsitellään - usein varsin lyhyesti ja ylimalkaisesti - monissa Suomen kansan-kulttuuria ja vanhaa ajanlaskua koskevissa teoksissa, kuten esimerkiksi R. Pulkkinen kirjassa *Suomalainen kansanusko – samaaneista saunatonnttuihin* (2014). Yksi kattavimmista ja ajantasaisimmista tietopaketeista kekristä lienee kuitenkin Talonpoikaiskulttuurisäätiön ylläpitämä kekrisivusto *Kekri* (www.kekri.fi).

Kulttuuriperintöön ja kulttuurin välittämiseen liittyvää tutkimuskirjallisuutta on runsaasti, kuten P. Kalhaman ja P. Vartiaisen toimittama *Kulttuurista kasvua - Näkökulmia kulttuurikasvatukseen* (2006), P. Venäläisen toimittama *Kulttuuriperintö ja oppiminen* (2008) ja T. Steelin, A. Turusen, S. Lillbroända-Annalan ja M. Santikon toimittama *Muuttuva kulttuuriperintö* (2014). Edellä mainituista esimerkiksi *Kulttuuriperintö ja oppiminen* tuo esille kulttuuriperintöopetuksessa eri aloilta hyväksi havaittujen käytäntöjen takana olevia teorioita ja tutkimuksia.

Tapahtumien järjestämisestä eri puolineen on saatavilla paljon kirjallisuutta. H. Iiskola-Kesosen *Mitä, miksi, kuinka? Käsikirja tapahtumajärjestäjille* (2006) tarjoaa käytännönläheistä opastusta tapahtumien järjestämiseen useiden esimerkkien kautta. Myös H. Vallon ja E. Häyrisen teoksessa *Tapahtuma on tilaisuus. Tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen* (5. painos 2016) käsitellään monipuolisesti tapahtuman järjestämisen eri osa-alueita. A. Juntusen ja J. Saartin *Ulos kirjastosta - kirjastojen markkinointi- ja viestintä* (2014) antaa puolestaan opastusta erityisesti kirjaston ja sen palveluiden markkinointiin.

2 KEKRI SUOMALAISESSA KULTTUURIPERINTEESSÄ

2.1 Kekri perinnejuhlana

Kekri on Suomessa syksyllä vietetty sadonkorjuun ja vuoden vaihtumisen juhla, jota on vietetty muodossa tai toisessa vuosisatojen ajan. Sellainen ei kuitenkaan ole pelkästään tšekäläiseen kulttuuriin kuulunut erikoisuus. Sadonkorjuuajan päättymistä on juhlittu eri puolilla maailmaa monenlaisin eri tavoin, jotka kaikki kehittyivät uuden sadon tarjoamien kulinaaristen nautintojen, yhteisöllisen juhlinnan ja leikin sekä tuonpuoleisen ympärille (Talonpoikauskulttuurisäätiö 2019).

Kauempana päiväntasaajalta asuvien kansojen parissa vuodenaikojen selkeä vaihtelu luonnossa tarjoaa suomalaista kansanuskoa tutkineen Risto Pulkkisen mukaan paitsi ajan sykliisyyden ajatuksen, myös mallin maailman symboliselle tuhoutumiselle ja uudelleen luomiselle. Vanhan vuoden loppu ja uuden vuoden alku ovat eri kulttuureissa sijoittuneet aurinkovuoden eri ajankohtiin, yleensä kasvukauden alkuun tai sen loppuun. (Pulkinen 2014, 42.) Euroopassa maatalouteen liittyvä vuodenvaihtaminen onkin aikoinaan yhdistänyt koko mannerta. Sadonkorjuun ja siihen liitetyn vuoden vaihteen juhlaa on vietetty syksyisin oletettavasti jo vasarakerjeskulttuurin aikaan. Suomalaisella kekrillä ja huomattavasti tunnetummalla halloweenilla, joka kulkeutui Amerikkaan irlantilaisien siirtolaisten mukana, on siis samat, yhteiseurooppalaiset juuret. (Talonsaajien kulttuurisäätiö 2019.)

Kuten monen muunkin perinnejuhlalla, kekrin juhlamiseen on eri aikoina tullut, vaihtunut tai poistunut elementtejä. Kekrissä on ollut myös uskonnollinen puolensa, mihin on sekoittuneena sekä esikristillisiä että kristillisiä aineksia.

Pulkinen toteaa, että esimerkiksi Suomessa muinainen esikristillinen maailmankuva ja myöhemmän lähetysuskonnon kulttuuri-elementit kerrostuivat ja kietoutuivat yhteen. Samalla kun kansa omaksui uusia elementtejä kristinuskosta elämäntavokseen, se myös tulkitsi kirkon julistusta ja käytänteitä vanhan maailmankuvansa mukaisesti. Monet esikristillisen ajan ajattelutavat ja mielikuvat pysyivät muodostuneen sekoituksen ansiosta osana kristillistä kulttuuria hyvin pitkään. Lisäksi kirkon opetukset rituaaleineen antoivat kansanuskolle runsaasti uusia virikkeitä. (Pulkinen 2014, 15, 23.)

Kekriin liittyvä esi-isien muistaminen sulautuikin kristillisessä Suomessa luontevasti yhteen pyhäinpäivän kanssa. Kekri ja kaikkien pyhien päivä (*Festum omnium sanctorum*) alkoivat yhdistyä jo katolisella ajalla, ja käytäntö vakiintui lopullisesti 1800-luvulla. (Talonpoikaiskulttuurisäätiö 2019.) Myös kekrin juhlimiseen kuuluvia kekrittäriä nimettiin uudelleen kristillisten marttyyrien mukaan, kun reformaation myötä katolinen perinne alkoi hämärtyä ja yhdistyä esikristillisiin tapoihin (Vilkuna 1997, 299).

Myös irlantilaisten syksyinen sadonkorjuujuhla *samhain* koki saman kehityksen ja sulautui kristillisellä ajalla yhteen pyhäinpäivän kanssa saaden nimen halloween (*All Hallow's Eve*).

Kekri-sanan alkuperä on puolestaan tuntematon, mutta aikoinaan laajalle levinnyt uskomus kekristä karjalaisena karjaa suojelevana jumalana on nykytiedon valossa epätosi. Mikael Agricola lisäsi innovatiivisesti kekrin jumalten joukkoon vuoden 1551 Psalmtarin esipuheessa ja tähän lienee syynä katoliseen uskoon kuulunut karjan suojeluspyhimys Gregorius. (Rokka, Järnfors & Nieminen 1998, 46.) Erään teorian mukaan 'kekri' on mahdollisesti johdannainen pyörää tai kiertoa merkitsevästä kantauralilaisesta sanasta *kekra/i*, mikä liittyisi kekrinä juhliittavaan vuodenvuorokierroksen päätökseen ja seuraavan alkamiseen (Talonpoikaiskulttuurisäätiö 2019). Kekristä käytetään kirjakieleen vakiintuneen muodon lisäksi eri murteissa myös sanoja *köyri*, *keyri*, *keuri* ja *köyry*, mutta niiden käyttöalueet eivät kuitenkaan noudata tavanomaisia eri murrealueiden äännesuhteita, mikä historiantutkija, kansa- ja kielitieteilijä Kustaa Vilkunan (1997, 296) mukaan on lisännyt omalta osaltaan hämmennystä sanan alkuperästä.

2.2 Kekrin ajoittaminen

Kekrin viettoon ei aluksi ollut vakiintunutta päivämäärää, vaan kukin maatalo juhli sitä saatuaan syystyöt valmiiksi. Monilla paikkakunnilla kekriä saatettiin juhliä yhteensä monta päivää peräkkäin sitä mukaa kuin eri taloissa saatiin sato korjattua ja varastoitua, karja tuotua sisätiloihin ja juurekset säilöttyä talven varalle. Näin ollen kekriä saatettiin viettää syyskesästä myöhäissyksyyn, mutta usein se osui loka-marraskuun vaihteen tienoille. (Talonpoikaiskulttuurisäätiö 2019; Vilkuna 1997, 296.)

Itse sadonkorjuujuhlan ja uuden vuoden aloittamisen lisäksi kekrin viettoon kytkeytyi maatalousyhteisön palkollisten vapaaviikko, jolloin piijat ja rengit saattoivat myös ottaa uuden pestin vanhassa palveluspaikassa jatkamisen sijaan. Tätä vapaaviikkoa kutsuttiin

kekriviikon ohella myös esimerkiksi irtoviikoksi, kissaviikoksi, riiviikoksi, runtuviikoksi, römppäviikoksi, saviviikoksi ja väliviikoksi. Loman voinee katsoa nostattaneen juhlatunnelmaa entisestään. (Talonpoikauskulttuurisäätiö 2019.)

Palvelusväen lomaviikko oli luontevaa pitää nimenomaan kekrin yhteydessä jo siitä syystä, että perinteisen ajanlaskun mukaan siihen osui myös niin sanottu jakoaika, jolloin koettiin tärkeäksi pidättäytyä työnteosta ja viettää muutenkin hiljaiseloa. (Talonpoikauskulttuurisäätiö 2019.) Jakoaika tarkoitti aurinko- ja kuuvuoden tasaamista: yksi aurinkovuosi ja kaksitoista kuunkiertoa eivät kestä yhtä pitkää ajanjaksoa, vaan väliin jää noin kahdentoista vuorokauden mittainen jakso. Vilkunan (1997, 294) mukaan aurinko- ja kuuvuoden välistä erotusaikaa vietettiin myös esimerkiksi Albaniassa elokuun lopulla ja Saksassa sekä Ruotsissa joulun tienoilla. Suomesta tämä tapa alkoi hävitä 1600-luvun lopulla.

Yhteiskunnan kehittyessä täsmällisemmälle ajanlaskulle alkoi kuitenkin olla tarvetta. Viimeistään 1800-luvulla kekrin juhliminen alkoi keskittyä yleisvaltakunnallisesti katolisen uskonnon mukana tulleeseen pyhäinpäivään eli marraskuun ensimmäiseen päivään. (Vilkuna 1997, 296.) Vuonna 1955 pyhäinpäivä siirrettiin marraskuun ensimmäiseen lauantaihin. Tällöin vielä moni lähti kaupungeista kotiseudulleen viettämään syksyn ainoaa pitkää viikonloppua ja kekriä.

Satokauden päättyminen ei kuitenkaan ole ollut enää moneen vuosikymmeneen kansallisen juhlinnan aihe. Nykyisessä globaalissa hyvinvointiyhteiskunnassa suhtautuminen ruokaan ja omavaraistalouteen on muuttunut ja talonpoikainen yhtenäiskulttuuri pirstaloitunut. Joskin 2000-luvulla kekrin viettämiseen on jälleen alettu havahtua, osin mahdollisesti amerikkalaisen kaupallishenkisen halloweenin leviämisen vaikutuksesta. Monet yhdistykset ja järjestöt jakavat kekritietoutta kotoisampaa vaihtoehtoa kaipaaville ja yleensä syksyisin kekri on myös esillä lukuisissa medioissa. Tänä päivänä kekriä voi juhla perinteisten kyläjuhlien ohella monin innovatiivisin tavoin, kuten lähiruokamarkkinoilla ja rokkikonserteilla. (Talonpoikauskulttuurisäätiö 2019). Useimmiten kekriä vietetään mikkelinpäivän 29.9. ja pyhäinpäivän välisellä ajalla eli koko lokakuu on kekri- ja kekrisesonkia.

2.3 Kekrin ominaispiirteitä

Kekrin vietossa voi pitää olennaisena kolmea eri seikkaa: yhteisöllistä irtiottoa arjesta ja juhlamista yli sukupolvirajojen, runsasta herkuttelua sekä vuoden vaihteeseen liittyvää tarinankertomista ja taikojen tekemistä. (Talonpoikaiskulttuurisäätiö 2019).

Kekrin asemaan syksyisenä vanhan vuoden ja satokauden loppuna kytkeytyy luontevasti myös vainajatematiikka. Kuoleman sosiaalisia puolia tutkinut Kaarina Koski toteaa kuoleman järkyttävän yhteisön tasapainoa, mitä on maailmanlaajuisesti yritetty hallita rituaalien avulla. Tällaiseen yhteisön psykologiseen sopeutumisprosessiin sen jäsenen menetykseen - mukaan lukien yksilön toiminnan ja vaikutusvallan päättymisestä - on liitetty mielikuvia esimerkiksi vainajan siirtymisestä esivanhempien joukkoon tai hänen elinvoimansa säilymisestä sukuryhmän käytössä. Rituaaleilla kuolema kyettiin liittämään osaksi yhteisön hyväksymää maailmankuvaa. (Koski 2014, 107.)

Pulkkisen mukaan pyyntikulttuurin aikana vainajat miellettiin uhkaksi eläville, joten heidät lähetettiin tuonpuoleiseen vainajien valtakuntaan, Suomen alueella myyttiseen Pohjoilaan. Maanviljelyskulttuurin aikana vainajat alettiin kuitenkin nähdä suvun elinkeinojen suojelijoina, minkä takia heidät haluttiin pitää lähellä kylän kalmistossa. (Pulkinen 2014, 57 – 58.) Koski huomauttaa lisäksi, että edesmenneillä oli myös tärkeä rooli sosiaalisen vakauden ylläpitämisessä. Kuoleman yli säilyvä yhteiskunnallinen asema varmisti osaltaan sosiaalisten ja taloudellisten sopimusten pysyvyyden kuolemantapauksista huolimatta. Ajattelumallia vahvistivat ajoittaiset, todelliseksi koetut kertomukset vainajista, jotka tulivat huomauttamaan mahdollisista väärinkäytöksistä. Se kuitenkin edellytti yhteiskunnalta pysyvyyden ja väistyvien sukupolvien edustamien arvojen kunnioittamista. (Koski 2014, 121.)

Euroopan vanhoissa maanviljelykulttuureissa kuolleet olivat ikään kuin yhteisön näkymätön osa, jonka kanssa toimittiin vuorovaikutuksessa. Peltojen alkuperäisiä omistajia olivat ne raivanneet esivanhemmat. Jos suhteet rajan yli olivat kunnossa, vainajien sosiolisella myötävaikutuksella turvattiin viljasato ja he puolestaan saivat uhrilahjoina osuutensa vuodentulosta. (Koski 2014, 121.)

Erityisesti kahta vuodenkiertoa tasanneen jakoajan kaltaisena ”ajattomana” aikana uskottiin rajojen näkyvän ja näkymättömän maailman välillä olevan ohuimmillaan. Silloin haltioiden ja esivanhempien ajateltiin olevan liikkeellä. Kekrinä esivanhemmille katettiin ruoat pöytään ja lämmitettiin sauna, jotta he olisivat tyytyväisiä tullessaan

tarkistamaan, ovatko perintönä siirtyneet asuintila ja viljelysmaat pidetty kunnossa. Toisaalta liikkuvien henkiolentojen joukossa saattoi myös olla levottomia, jopa pahantahtoisia vainajia. Tällaisten ei-toivottujen vieraiden pitämiseksi loitolla tulien polttamista pidettiin hyvänä keinona. Päreiden ja soihtujen lisäksi kekrinä oli tapana polttaa nauriista kovertamalla tehtyä lyhtyä, jonka sisälle pantiin lampaanrasvaan kastettu tikku palamaan. Lyhty ei ollut tehokas valonlähde, minkä takia sitä nimitettiin kitupiikiksi. (Talonpoikaissäätö 2019.)

Liikkeellä oleviin esivanhempiin kytkeytyy mahdollisesti eräs kekriperinne, eli nuorten pukeutuminen kekripukiksi ja kekrittäriksi. Henkiolentojen vierailuhetkinä ei ihmistenkään katsottu soveliaaksi lähteä liikkeelle ilman että he olisivat asianmukaisesti henkimmäisiksi olennoiksi pukeutuneina. Kekripukki sonnustautui nurinpäin käännettyyn turkkiin ja tuohinaamariin. Turkkiin oli voitu ripustaa erilaisia kapistuksia ja sarvina pukilla oli esimerkiksi lusikat tai keritsimet. Kekrittäret puolestaan olivat kokovalkoisissa - jopa kasvoja myöten, jotka saattoivat olla peitetyt valkoisella harsolla tai paperilla. Kekrinä oli myös hyväksyttävää miehen pukeutua naisten vaatteisiin ja päinvastoin. (Talonpoikaissäätö 2019.)

Sadonkorjuujuhlaan sopien kekrinä syötiin ja juotiin runsaasti. Tavan uskottiin myötävaikuttavan siihen, että seuraavasta satokaudesta tulisi hyvä. Nälkäiseksi jääminen ennakoi laihaa satovuotta. Myös kekripukki ja kekrittäret kiersivät talosta taloon odottaen asianmukaisia tarjoiluja. Mikäli kunnan kestitystä ei haluttu antaa, saattoivat vieraat uhata esimerkiksi uunin rikkomisella, mikä vaikuttaisi olevan selkeä yhtymäkohta halloweenin viettoon kuuluvalla karkki tai kepponen - kierrokselle. Kekripukki saattoi myös tiedustella talon väeltä, onko sadonkorjuu viety kunnialla loppuun asti, jotta juhlaa voitiin rentoutuneesti viettää ja tulevasta talvesta selvittäisiin. (Talonpoikaissäätö 2019.)

Kekriin kuuluvat karnevalistiset piirteet ja ylenpalttinen syöminen eivät ole mitenkään poikkeuksellisia vastaavissa juhlinnoissa. Pulkkisen (2014, 42) mukaan vanhan vuoden lopun ja uuden vuoden alun välisen ei-ajan kaltaisissa liminaalituloissa maailmassa ajateltiin vallitsevan kaaos, jolloin yhteiskunnalliset rakenteet ja sosiaaliset normit väliaikaisesti kaatuivat. Vilkuna (1997, 291) toteaa, että toisaalta jakoaikana on suurien juhlien tapaan täytynyt myös hiljentyä ja jättää monet arkiset askareet tekemättä. Jakoaikaan kuului lisäksi monenlaisten taikojen teko tulevaisuutta silmälläpitäen sekä pyrkimykset ennustaa tulevan vuoden sää. Erilaisten enteiden tulkitseminen, tarinoiden kertominen, leikit ja laulut olivat niin ikään osa kekriin viettoa. Vuodenvaihteen ja sadonkorjuun

hedelmällisyyden ympärille rakentunutta juhlaa pidettiin myös hyvänä kosioaikana. (Talonpoikaissäätö 2019.)

Ajan myötä monet kekriin liittyvistä tavoista siirtyivät vähitellen joulun juhlintaan. Kekripukki muuttui joulupukiksi - vastaavasti myös kekripukin kierroksellaan esittämä tiedustelu talossa tehdyistä töistä vaihtui joulupukin kysymykseen kilteistä lapsista - kuten myös olkipukit ja hyvän sadon takaavina onnenkaluina käytetyt himmelit siirtyivät joulunajan koristeiksi. Niin ikään kekriin viettoon liittyneen hiljaisen ajan, kekriauhan, vastineena on nykyisin joulurauha. Joulun kuuluva herkuttelu kumpuaa myös kekriin juhlimisesta. Tulevaisuuden ennustaminen, tinojen valaminen ynnä monet muut vuodenvaihteen luonteeseen liittyvät perinteet siirtyivät puolestaan nykyiseen uuden vuoden viettoon virallisten kalentereiden kasvatettua merkitystään kaupungistumisen ja teollistumisen myötä. (Talonpoikaissäätö 2019.) Silti moni kekriperinne hiipui kokonaan pois kekriin mukana – harva tänä päivänä luovuttaa jouluna tai uutenavuotena sänkynsä vainajille ja nukkuu itse yönsä lattialla (Rokka, Järnfors & Nieminen 1998, 45).

3 KULTTUURIPERINNÖSTÄ JA KIRJASTOSTA

3.1 Kulttuuriperinnön eri puolia

Kulttuuriperinnöstä on keskusteltu viime vuosikymmeninä paljon. Aihetta tutkineiden Outi Tuomi-Nikulan, Riina Haanpään ja Aura Kivilaakson mukaan sanaa viljellään tänä päivänä paljon, mutta samalla se on myös muuttunut terminä epämääräisemmäksi. Sitä esimerkiksi käytetään yleiskielessä muun muassa perinteen ja kulttuurin synonyymina. Myöskään tieteellisissä julkaisuissa sitä ei monestikaan määritellä täsmällisesti. Termin ympärilyöreyden voikin katsoa kyseenalaistavan sen käytön tieteen instrumenttina. Varautuneisuutta termiin lisää sen käyttäminen arkikielessä sikäli kun sen avulla monesti pyritään oikeuttamaan poliittisia ja taloudellisia intressejä. (Tuomi-Nikula ym. 2013, 14-15.)

Myös kulttuuriperintöön perehtynyt Simo Knuutila pohtii, onko kulttuuriperinnön käsitteellä enää selvää sisältöä, vaikkakin yleensä kulttuuriperintöajattelussa ymmärretään olennaiseksi jonkun perityn säilyttäminen ja hoitaminen. Kulttuuriperinnöksi voi hänen mukaansa laskea paitsi historialliset paikat ja muistomerkit, myös rakennetut historialliset ympäristöt, taideteokset sekä muut ei-esineet, mukaan lukien kulttuurimaisemat ja ei-esineellisen kulttuuriperinnön. Viimeksi mainittu pitää sisällään erilaisia kulttuuriin kuuluvia perittyjä toimintoja ja tapoja, jotka joko voivat olla jo jääneet pois ihmisten käyttäytymisestä tai joita pidetään edelleen tärkeinä ja arvokkaina nykyisissä kulttuureissa. Laajasti ymmärretyn kulttuuriperinnön käsitteen parissa on monenlaisia eri toimijoita, kuten elämää ohjaavia sosiaalisia instituutioita (järjestöt ja tapakulttuuri), kulttuuriperintöön liittyvä kaupallinen toiminta (ostaminen, myyminen, maksullinen esittely), suunnitelmallinen kokoelmien muodostaminen ja säilyttäminen (museot, valtiojohtoiset kulttuuriperintöohjelmat) sekä niihin kohdistuva teoreettinen tutkimus esimerkiksi korkeakouluissa. (Knuutila 2008, 12-13.)

Merkittävimpanä kulttuuriperinnön parissa toimijana ja sen legitimoijana voi pitää Yhdistyneiden Kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestöä Unescoa, joka on laatinut yleissopimukset niin kulttuuri- ja luonnonperinnön (Unescon maailmanperintöluettelo) kuin aineettoman kulttuuriperinnön suojelemiseksi ja tietoisuuden lisäämiseksi.

Saamelaimuseoita kulttuuriperinnön säilyttäjinä ja määrittäjinä tutkinut Nika Potinkara toteaa, että Unescon maailmanperintökohteiden luettelon kaltaiset projektit voi nähdä

luonteenomaisina nykyajalle. Perinne pitää määrittää, sitä pitää vaalia ja suojella. (Potinkara 2014, 280.) Toisaalta Knuutila (2008, 15) huomauttaa, että kun Unescon asiakirjoissa puhutaan jokaisen kansan oikeudesta kehittää ja vaalia omaa kulttuuriperintöään, tämä pätee vain niihin elementteihin, jotka eivät ole ristiriidassa yleisten ihmisoikeuksien kanssa. Oikeus omaan kulttuuriin ei ohita vaatimusta, että siihen kuuluvat tavat tai perinteet täyttävät tämän ehdon.

Kuten Tuomi-Nikula ym. toteavat, kulttuuriperintö ei siis ole jotain, mikä olisi sellaisenaan valmiina olemassa, vaan se syntyy, kun jokin menneisyyden jälki päätetään valita säilyttämisen arvoiseksi. Nämä valinnat tehdään kunkin aikakauden lähtökohdista ja sen tarpeisiin, joten kulttuuriperinnöksi luokiteltu kohde voi muuttua paljonkin elinkaarensa aikana. (Tuomi-Nikula ym. 2013, 20.)

Kulttuuriperintöä tutkineen Lillbroända-Annalan mukaan kulttuuriperintökytkennässä objekteja muokataan sopivaksi esille nousseisiin tarpeisiin. Tämä voi esimerkiksi tarkoittaa kohteen tiettyjen ominaisuuksien korostamista samalla kun toisia häivytetään. (Lillbroända-Annala (2014, 29). Esimerkiksi Potinkara mainitseekin saamelaiden joikun erottamisen niistä sosiaalisista tilanteista, joissa sitä on vaikkapa joikattu humalassa ja käytetty loukkaamiseen, uhkaamiseen ja kiroamiseen. Kulttuuriperinnöksi korotetusta joikusta on näin tullut kansanperinteen esteettinen ilmaus, jota voi käyttää myös uusissa tilanteissa. (Potinkara 2014, 278). Kuten Lillbroända-Annala (2014, 25) toteaa, kulttuuriperinne on usein muisto menneisyydestä, jota vaalitaan oman aikamme ja ymmärryksemme lähtökohdista.

Kasvanut kiinnostus kulttuuriperinteitä kohtaan selittyy ainakin osin vanhojen elämänmuotojen hajoamisella, maailmanlaajuisella muuttoliikkeellä ja lisääntyneellä turismilla. Kulttuuriperinnöstä on tullut samalla yhä tärkeämpi erottautumiskeino vertailla omaa kulttuuria ja perinteitä muihin, sillä se yhdistää kulttuuria sisältäpäin ja erottaa sen muista kulttuureista. Kulttuuriperintöä pidetäänkin muistitietona siirtyvänä yhtenä kulttuuriaineksen osana, joka luo kulttuurista itseymmärrystä, jatkuvuutta, identiteettiä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Lillbroända-Annala 2014, 19-22.) Nimenomaan historian ja perinteiden kautta ihmisen on mahdollista sijoittaa itsensä osaksi kokonaisuutta, kiinnittyä paikkaan ja omaksua tietty tapakulttuuri, jonka pohjalta hän voi käydä elämässään vuoropuhelua nykyisyyden kanssa. (Kalhama, Kitola & Walamies 2006, 12.)

Museologi Marja-Liisa Rönkkö näkee, että ihmisen voi ajatella tavallaan astuvan museoon jo syntyessään tiettyyn aineelliseen ympäristöön, tiettyyn kulttuuriin ja tiettyyn

henkiseen perintöön, vaikkei sitä koskaan tiedostaisi. Yksilö on hänen mukaansa aina kulttuurinsa tuote: hyvässä tapauksessa sen onnistunut jatke, huonossa kulttuurinsa vanki ja pahimmassa uhri. (Rönkkö 2014, 302.) Myös oppimisympäristöjä tutkinut Eero Ropo katsoo, että kasvamme kansalaisiksi ja yhteisöjen jäsenyyteen. Yksilön identiteetti ei ankkuroidu hänen nähdäkseen vain välittömään elinympäristöön, vaan se juurtuu tietoisuuteen oman kulttuurin ja yhteisön juurista ja historiasta. Identiteetti on siis myös paikan löytämistä ja kuulumista johonkin. On syytä pitää mielessä, että yksilöllä voi olla monta identiteettiä, jotka ovat syntyneet ja jotka aktivoituvat eri ympäristöissä ja konteksteissa (Ropo 2008, 42, 46.)

Voisi siis sanoa, että yksilön identiteetti ei ole pelkästään kulttuurisesti myötäsyttyistä, vaan se rakentuu koko elämän ajan erilaisissa kulttuurisissa konteksteissa. Kulttuuri-identiteetissä on kyse sosiaalisen ympäristön kokemuksesta, osallisuudesta ja omaksumisesta. Se voi liittyä esimerkiksi etnisiin, kielellisiin, uskonnollisiin tai kansallisiin kulttuureihin. (Kalhama, Kitola & Walamies 2006, 19, 24.)

Kuten edempänä kävi ilmi, kulttuuriperintö ei ole arvovapaata, vaan harkitusti valittuja ja säilytettäviä osia kulttuurista. Esimerkiksi kansallisten tai uskonnollisten symbolien voi katsoa tuottavan kyseisen kulttuurin jäsenille tiettyä ihanteellista mielikuvaa itsestään samalla kun se auttaa unohtamaan siihen liittyviä mahdollisia negatiivisia ja epäeettisiä puolia. (Parkkola 2006, 141-142.) Toisaalta Lillbroända-Annalan (2014, 30) mukaan tiettyjen piirteiden korostaminen ja painottaminen sekä tiettyjen piirteiden häivyttäminen, peittäminen ja poisrajaaminen - eli "ajan ja paikan puhtaaksiviljely" - voi myös aiheuttaa aikaan ja paikkaan kuulumattomuuden tunnetta.

Knuutila onkin sitä mieltä, että kulttuuriperinnön identiteettiä muodostava tai tukeva voima kytkeytyy keskeisesti tunteisiin, joita perintönä pidetyt asiat herättävät. Hän toteaa, että identiteetiksi sanotaan sitä, minä ihminen pitää itseään, ja tästä on suuri osa biologisesti ja sosiaalisesti määräytynyttä. (Knuutila 2008, 16.)

Yhteenvetona voi todeta, että kulttuuriperintöä on nykyisin löydettävissä kaikkialta ja kaikesta kulttuuriperintöön sisällytettävästä on tullut yhä tärkeämpää, universaalimpaa ja yhteisempää. Se ei enää näyttäydy vain eliitille kuuluvana yksityisenä perintönä, vaan kulttuuriperintö mielletään kaikkien yhteisesti jakamaksi. Luonteeltaan kulttuuriperintö kannustaa enemmän käyttöön kuin konservointiin. Se ei ole paikoilleen pysähtynyttä tai muuttumatonta, jotain mitä vain suojataan jälkipolville, vaan sellaista, joka on vielä tänäkin päivänä osa aktiivista elämää. Kulttuuriperintö myös lisää tietoa niin ihmisten juurista

kuin heidän kulttuurisesta ja sosiaalisesta identiteetistään. (Lillbroända-Annala 2014, 19, 23-24.)

3.2 Kirjasto osana kulttuuriperintöprosessia

Kulttuuriperintö on mahdollista jakaa kahteen eri kategoriaan: ne kulttuuriperinteet, joilla on yhteiskunnallista merkittävyyttä ja julkisuusarvoa, ja ne perinteet, joilla sitä ei ole. Edellinen kategoria on julkisesti tai yhteisöllisesti tunnustettu ja virallisesti suojeltu kulttuurijälki, jolla on merkitystä joko kansallisesti tai kansainvälisesti. Tällaisia ovat muun muassa kirjastojen, arkistojen ja museoiden kokoelmat, mutta myös monet merkittävänä pidetyt rakennukset, rakennetut alueet, luontokohteet ja maisemat. Jälkimmäinen kategoria puolestaan on arkipäiväisempi, huomaamattomampi ja yksityisempi. Siihen kuuluvalle menneisyyden jäljelle on erityistä merkitystä ihmisen, yhteisön tai paikkakunnan arjelle ja identiteetille. Tavallisen suomalaisen arjen kulttuuriperinnöksi voi laskea esimerkiksi saunomisen, mämmin syönnin, joulupukin tai suvussa pitkään kulkeneet kaste-mekot. (Tuomi-Nikula ym. 2013, 15-16.)

Mistä tahansa kulttuurisesta perinteestä ei tule kulttuuriperintöä, vaan sellainen muodostuu kulttuuriperintöprosessin kautta. Tuomi-Nikula ym. (2013, 13) määrittelevät sen tapahtumien ketjuksi, jossa yksilöt, yhteisöt tai instituutiot valitsevat jonkun heille merkitykselliseksi koetun menneisyyden jäljen, vaalivat ja säilyttävät sitä ja tuottavat sen tietoisesti kulttuuriperinnökseen.

Lillbroända-Annala toteaaakin, että institutionalisoitunut kulttuuriperintö kertoo, mitkä intressit ovat onnistuneet vakiinnuttamaan itsensä eri yhteiskunnissa ja miten ihmiset arvottavat oman kulttuurinsa piirteitä. Koska kulttuuriperinnön säilyttäminen ja välittäminen vaatii monesti suurta taloudellista panostusta ja asiantuntemusta, tarvitaan julkista asiaan puuttumista. (Lillbroända-Annala 2014, 22.) Myös Tuomi-Nikula ym. huomauttavat, että esimerkiksi Unescon maailmanperintökohteiden valinnassa kyse ei ole aina pelkästään kohteen ainutlaatuisuudesta ja merkittävyydestä muihin vastaaviin kohteisiin verrattuna, vaan olennaista on, ketkä pyrkivät saamaan kohteen maailmanperintölistalle ja millaiset poliittiset, taloudelliset ja henkiset resurssit on käytettävissä. Lyhyesti sanottuna kyse on pitkälti rahasta, vallasta ja politiikasta. (Tuomi-Nikula ym. 2013, 20.)

Kulttuurikasvatukseen perehtynyt Timo Parkkola muistuttaa lisäksi, että jo kulttuuri itsessään voi olla jotain, mitä pidetään tarkoituksellisesti yllä ja käytetään vallan välineenä.

Se voi painostaa eri tavoin ihmisryhmiä, rajata ja arvottaa. Kulttuureilla on omat logiikkansa, arvojärjestelmänsä ja hierarkiansa. Siksi kulttuuria ei voi pitää hänen mukaansa pelkästään moniarvoisena kokonaisuutena, joka muodostuu ihmisten onnistuneimpien aikaansaannosten ja innovaatioiden kautta ja josta ihminen voi vapaasti valita. (Parkkola 2006, 135.)

Kirjastolain yhdeksi tavoitteeksi on mainittu aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden edistäminen (Laki yleisistä kirjastoista. 29.12.2016/1492, 2§). Jo tästä syystä kulttuuriperinteiden parissa toimivien kirjastotyöntekijöiden on hyvä olla tietoisia niiden viitekehuksesta ja soveltuvuudesta tämän päivän yhteiskuntaan.

On huomionarvoisaa pitää mielessä myös se, että vaikka historialliset tosiasiat ovat muuttumattomia, eri ihmisille menneisyys näyttäytyy eri tavoin. Potinkara toteaa, että nämä näkemykset voivat olla jopa avoimessa ristiriidassa keskenään. Oikeus määritellä menneisyys on edelleen ajankohtainen kysymys. Viime vuosikymmenten aikana ihmiset, joiden kokemuksia ja tulkintoja ei aiemmin otettu huomioon "virallisessa" historiankirjoituksessa, ovat ryhtyneet esittämään omia näkemyksiään historiastaan ja kulttuuristaan sekä ottamaan haltuun omaa kulttuuriperintöään. (Potinkara 2014, 280.)

Lillbroända-Annala katsookin, että statuksen myöntäminen yksille aiheuttaa samalla toisten unohtamista. Mikäli kulttuuriperintö on näkökulma, jolla on valtaa välittää ja muokata ilmiöitä, siihen on puolestaan mahdollista saada näkökulma tarkastelemalla asioita, joita ei ole virallisessa kulttuuriperinnössä huomioitu. Tämän takia meidän olisikin hänen mukaansa tärkeää kiinnittää huomiota myös sellaisiin asioihin, joihin ei ole liitetty kulttuuriperinnön arvoa. (Lillbroända-Annala 2014, 28, 30.)

Yhteiskunnassamme muistiorganisaatiot - eli arkistot, kirjastot ja museot - ovat se taho, jonka yhtenä keskeisenä tehtävänä on menneisyyden ilmiöiden ja tapahtumien jälkien säilyttäminen ja niistä tiedon jakaminen (Vilkuna 2008, 49). Kokoelmien pitkäaikaissäilyttämiseen liittyy kuitenkin käytännön ongelmia, minkä takia valintakriteerit kokoelmien säilyttämisen suhteen voivat olla tiukkoja. Muistiorganisaatioiden ammattilaisten rooli onkin vahva alueidensa paitsi kulttuuriperinnön valinnassa, määrittelyssä ja arvottamisessa, myös sen käyttöön liittyvissä asioissa. (Tuomi-Nikula ym. 2013, 21.) Mikään ei kuitenkaan estä muistiorganisaatioita, kuten kirjastoa, tuomasta esille myös epävirallista kulttuuriperintöä.

Knuutila huomauttaa lisäksi, että muistiorganisaatioiden kokoelmissa on paljon aineistoa, joka puhutteli aikoinaan, mutta ei välttämättä enää herätä vastaavia tunteita. Koska

valintamme perustuvat siihen, mitä arvostamme, on sekä tärkeää että jatkuvasti ajankohtaista keskustella arvoistamme ja valintaperiaatteistamme. Hänen mukaansa erityiset suojelukohteet ja nähtävyydet ovat esimerkkejä ajattelusta, jossa halutaan nostaa jotain muuttuvien arvostusten yläpuolelle. (Knuutila 2008, 17.)

Kokoelmanhoidon ohella kirjastoissa on tänä päivänä yhä etenevässä määrin panostettu tapahtumatuotantoon. Erilaiset tapahtumat antavatkin myös mahdollisuuden tuoda kulttuuriperintöä esille uudella tavalla.

Kulttuuripalvelujen tuottajat ovat kuitenkin haasteellisen tehtävän edessä siinä, että ihmiset kokisivat sisällön aidosti kiinnostavaksi ja koskettavaksi (Kalhama ym. 2006, 35). Kulttuuriperintöä ajatellen on syytä pitää myös mielessä, että erilaiset kulttuuriperinnön esitykset eivät ole passiivisia säiliöitä, vaan aktiivisia välineitä, joiden avulla paitsi tuotetaan ja jaetaan, myös annetaan merkityksiä käsityksille menneisyydestä. Näin ollen kulttuuriperintöä ei voi erottaa niistä esityksistä, jotka sitä (uudelleen) esittävät. Kulttuuriperintöä välittävät instituutiot eivät ainoastaan näytä ja kerro, vaan myös tekevät. (Potinkara 2014, 279.)

3.3 Kirjasto kulttuurikasvattajana ja oppimisympäristönä

Viime vuosina kulttuurin ja kulttuuriperinnön merkitykseen kasvatuksessa on kiinnitetty uudenlaista huomiota. Knuutilan (2008, 17) mukaan kulttuuriperintöopetus tukee oman kulttuurisen identiteetin vahvistamista samalla kun se laajentaa tietoisuutta kulttuurien moninaisuudesta ja vahvistaa niin oikeudenmukaisuuden kuin ihmisoikeuksien kunnioittamiseen liittyviä tunteita.

Kulttuuriperintöopetusta tutkineet Tornberg ja Venäläinen katsovat, että yhä monikulttuurisemmassa Suomessa kulttuuriperintöopetuksen kohteet, tiedonlähteet ja välineet auttavat myös taustaltaan toisen kulttuuripiiriin jäseniä ymmärtämään uuden kotimaan menneitä ja nykyistä kulttuuria sekä vertaamaan sitä omaan kulttuuriin. Monikulttuurisuus kiinnittää heidän mukaansa huomion myös suomalaisen kulttuurin moninaisuuteen. (Tornberg ja Venäläinen 2008, 72.)

Kulttuurikasvatusta pohtineet Pilvi Kalhama, Arja Kitola ja Molla Walamies (2006, 18) ovat sitä mieltä, että yhteenkuuluvaisuuden vahvistamiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota kulttuurikasvatuksessa. Tänä päivänä vuorovaikutus toisten ihmisten kanssa voi korvata sekä pysyvän konkreettisen elinympäristön että perinteiset sukuun liittyvät

ihmissuhteet. Heidän mielestään yksilön näkökulmasta yhteenkuuluvuus johonkin on kuitenkin edelleen tärkeää, sillä se synnyttää merkityksellisen suhteen muihin ihmisiin ja antaa samaistumisen tunteen johonkin yhteisöön tai ryhmään. (Kalhama ym. 2006, 18.)

Kulttuurikasvatuksessa on kuitenkin omat haasteensa. Parkkola (2006, 135) toteaa, että kasvatustoiminnan painopiste siirtyy kulttuurin lähtökohtien opetukseen sikäli kun yksilöiden nähdään tekevän itsenäisiä valintoja niiden lähtökohtien puitteissa, joita he ovat omien kulttuuripiiriensä jäseninä omaksuneet. Kalhama ym. pohtivatkin kulttuurikasvatuksen suhdetta yksilön tekemiin valintoihin, sillä siihen liittyy suuri määrä vastuuta. He katsovat, että yksilö ei aina kykene itse hallitsemaan omia valintojaan ja niiden seurauksia, jotka saattavat koskettaa myös muita ihmisiä. Siksi kasvattajan rooliin kuuluu myös eettistä pohdintaa. On pohjimmiltaan valtakysymys, kuka valinnat ja päätökset tekee sekä miten ja mitkä seikat niihin vaikuttavat. Tämä tulee heidän mukaansa huomioida kulttuurikasvatustoiminnassa. (Kalhama ym. 2006, 13.)

Kulttuurikasvatus voi Parkkolan (2006, 150) mukaan omata myös kriittisen potentiaalin suhteessa niihin jännitteisiin, joita aiemman kulttuurin ja nyky-yhteiskunnan välillä on. Kriittinen kulttuurikasvatus voi pyrkiä myös oppimaan kulttuuriperinnön negatiivisista puolista, vaikka ne olisivatkin lähes tabun asemassa. Parkkola jatkaa, että kriittisen kulttuurikasvatuksen tulee ymmärtää kulttuuristen tulkintojen reaalityodellisuus. Vanhojen ajattelutapojen ja arvojen säilyttäminen on yhtä poliittinen kannanotto kuin uusien vaatiminen, vaikka konservatismi esittääkin itsensä usein epäpoliittisena terveen järjen äänenä. Kulttuurikasvatuksen tulkinnat sitoutuvat voimassa oleviin ajattelutapoihin ja pyrkivät myös vaikuttamaan. (Parkkola 2006, 152.)

Myös kirjastossa työskentelevien on hyvä olla tietoisia kulttuurikasvatuksellisista kysymyksistä, sillä nykyisen kirjastolain toisessa pykälässä sanotaan lain tavoitteen toteuttamisen lähtökohdiksi yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus. Niin ikään kirjastolaki määrittelee kuudennessa pykälässä kirjaston tehtäviksi muun muassa pääsyn tarjoamisen aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistämisen. Kirjastolaki myös korostaa oppimista: toisessa pykälässä kerrotaan lain tavoitteeksi edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin sekä mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen. Kuudennessa pykälässä kirjaston yhtenä tehtävinä mainitaan myös tilojen tarjoaminen oppimiseen. (Laki yleisistä kirjastoista. 29.12.2016/1492, 2§, 6§)

Oppimisen jatkuva edistäminen korostuukin erilaisia oppimisympäristöjä tutkineen Kristiina Kumpulaisen (2008, 21) mukaan tänä päivänä keskeisenä yhteiskuntamme kehittämisen keinona. Hän pitää merkittävänä tekijänä tässä oppimisympäristöjen kehittämistä sellaisiksi, että niiden toimintakulttuuri tukee ihmisten välistä vuorovaikutusta ja oppimista, osaamisen ja kulttuuriperinnön jakamista sekä uuden tiedon luomista. Tiedollisten valmiuksien lisäksi on Kumpulaisen mukaan tärkeää muun muassa monipuolinen yleissivistys ja yhteiskuntamme arvoperustan ja identiteetin vahvistaminen. (Kumpulainen 2008, 21.)

Kumpulainen huomauttaa, että oppimista tapahtuu myös muodollisen koulutuksen ulkopuolella, kuten kotona, harrastusten parissa, kerhoissa ja kaveripiireissä. Myös museoiden ja tiedekeskusten kaltaiset paikat tarjoavat hänen mukaansa yhä monipuolisempia mahdollisuuksia opiskeluun ja oppimiseen, tietojen, taitojen ja asenteiden kehittämiseen. (Kumpulainen 2008, 22.) Vaikka Kumpulainen ei mainitse erikseen kirjastoa tässä yhteydessä, ei ole syytä olettaa, etteikö myös kirjasto voisi kuulua listaan. Arja Juntunen ja Jarmo Saarti toteavatkin, että yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa kirjasto on osa oppimisympäristöä, jonne tullaan työskentelemään, kohtaamaan muita opiskelijoita, lainaamaan ja tekemään ryhmätöitä. Henkilökunnan työpanos on tässä oppimisympäristössä tiedonhaun opettaminen, ohjaaminen ja muu aineiston sisältöihin liittyvä neuvonta. (Juntunen & Saarti 2014, 58-59.) Näiden Juntusen ja Saartin mainitsemien asioiden voi katsoa myös pätevän yleisten kirjastojen kohdalla, etenkin niissä tapauksissa, jossa yleinen kirjasto sijaitsee koulun läheisyydessä tai tekee muuten yhteistyötä koulujen kanssa, kuten esimerkiksi Turun kirjastoissa toteutettavat mediamatkat¹. Toisaalla Juntunen ja Saarti myös käsittelevät kirjastojen vanhaa perinnettä kulttuurin ja sivistyksen airuina sekä sen kasvatuksellista arvolähtökohtaa. (Juntunen & Saarti 2014, 15-18.)

Viime aikoina on myös keskusteltu kirjastoista turvallisena tilana. Esimerkiksi ennen Helsingin uuden keskustakirjaston Oodin avaamista kirjastossa kartoitettiin, minkälainen julkinen tila kirjasto on ja minkälaiset asiat huolestuttavat kirjaston käyttäjiä turvallisuuteen liittyen. Onnistuakseen yhteiskunnallisessa tehtävässään kirjaston täytyy tarjota tilat, joissa erilaiset ihmiset voivat kokea olevansa rauhassa ja ilman syrjintää. Oodin keskusteluissa ja kyselyissä turvattomuutta ja pelkoa herättivät sellaiset asiat kuten päihtyneet

¹ Turun peruskoulujen 4.-luokkalaisille tarkoitettu ohjattu kirjastovierailu, jossa opitaan tiedonhaku, mediankäyttöä, kuvanlukutaitoa ja tiedon luotettavuuden arviointia sekä tutustutaan kirjastoon. (Kirjastot.fi)

asiakkaat, äänekkäät ihmiset, isot ryhmät, pimeät nurkat, wc-tilat, rasistinen ja muu syrjivä käytös toisten asiakkaiden suunnalta. (Helmet 2019.)

Myös aivojen toimintaan perehtynyt Nina Sajaniemi (2008, 34-35) tuo esille oppimisympäristön turvallisen ilmapiirin tärkeyden. Etenkään lapset ja nuoret eivät kykene käyttämään aivojensa etuosalohkoa tehokkaasti, minkä johdosta jo kohtalainen stressi voi sekoittaa aivotoiminnan. Siksi lasten ja nuorten oppimisessa on tärkeää olla mukana turvallinen aikuinen, joka tynnyttää tarvittaessa ja pitää huolen tunnetilojen pysymisestä hallittavalla alueella. (Sajaniemi 2008, 34-35.)

Kalhama ym. katsovat puolestaan, että kasvatuksen käsitteeseen liittyy aina auktoriteetin ja vallan olemassaolo, jota ilman kasvatusta ei ole olemassa, mutta parhaimmillaan se voi olla yksilöä yhteisöllisesti kannattava ja rakentava voima. Auktoriteettien vieroksuminen on heidän nähdäkseen tyypillistä nykyajalle, koska auktorisointi viittaa ylhäältä annettuihin tapoihin ja eettisiin valintoihin. Auktoriteetin on kuitenkin mahdollista olla persoonallinen ja näkyvä vallan lähde, joka voi antaa tilan tarvittavalle vapaudelle, yksilön omalle kokemukselle. Vallan poissaolo ei myöskään heidän mukaansa johda välttämättömästi hyvään tai vapauteen, vaan yksinkertaisesti vallattomuuteen ja sitä kautta kasvatuksen poissaoloon. (Kalhama ym. 2006, 28-29.)

Lyhyesti voisi todeta, että kirjastolla voi olla merkittävä rooli kulttuurikasvatuksessa ja turvallisen oppimisympäristön tarjoajana, mitkä molemmat ovat tärkeitä nyky-yhteiskunnassa. Ne eivät kuitenkaan synny itsestään, vaan vaativat tietoista panostusta. Voi myös pohtia, kuinka nämä kirjastolaissakin määritetyt tehtävät toteutuvat esimerkiksi omatoimisissa kirjastoissa ilman henkilökunnan läsnäoloa.

4 KEKRI-ILLAN JÄRJESTÄMINEN

Tunnetun sanonnan mukaan hyvin suunniteltu on puoliksi tehty. Vaikka joskus vapaa-muotoinen tekeminen saattaa tuottaa hyvinkin myönteisiä tuloksia, tapahtumien järjestämisessä jonkinasteinen suunnittelu lienee kuitenkin aina paikallaan. Tapahtumatuotantoon perehtyneet Juhani Kauhanen, Arto Juurakko ja Ville Kauhanen (2002, 35) toteavat, että minkä tahansa tapahtuman ideointia ja suunnittelua voidaan lähestyä seitsemän eri kysymyksen kautta:

- Missä? - paikka
- Mitä? - tapahtuman sisältö eli tuote/palvelu
- Kenelle? - asiakas eli kohderyhmä
- Milloin? - ajankohta
- Miksi? - tapahtuman tavoite
- Mielikuva? - järjestävän yhteisön ja kumppaneiden imago
- Miten? - järjestävän yhteisön tapa toimia (resurssit + organisaatio)

Koska en tätä opinnäytettä tehdessä ollut vakituksessa työsuhteessa kirjastoon, aloittaessani tapahtuman suunnittelua olivat kaikki yllämainitut kysymykset avoimia lähtien heti jo tapahtumapaikasta. Tuntui järkevältä valinnalta kääntyä sellaisen kirjaston puoleen, joka olisi minulle entuudestaan tuttu harjoittelun tai sijaisuuksien kautta. Näistä päädyin ensisijaisesti Runosmäen kirjastoon, koska halusin kokemusta tapahtuman toteuttamisesta lähikirjastossa ja Runosmäen kirjasto on profiloitunut varsin aktiivisena tapahtumien järjestäjänä. Otin yhteyttä kirjastoon elokuussa 2018 ja he suhtautuivat asiaan heti myönteisesti.

4.1 Runosmäen kirjaston esittely

Turun kaupunki tarjoaa kirjastopalveluita kaupungin keskustassa sijaitsevassa pääkirjastossa, 12 lähikirjastossa ja kahdessa kirjastoautossa. Turun kirjastot ovat osa Varsinais-Suomen kirjastojen yhteenliittymää, Vaski-kirjastoja. Alueen kirjastoilla on yhteinen verkkokirjasto, kirjastokortti, käytösäännöt ja kuljetuspalvelu.

Runosmäen kaupunginosa sijaitsee noin neljän kilometrin päässä Turun keskustasta pohjoiseen ja se on yksi Turun suurimmista lähiöistä. Kaupunginosa kuuluu niin Runosmäki-Raunistulan kuin Länsikeskuksen suuralueisiin. Tilastollisessa Asuin-Runosmäessä oli 6 977 asukasta vuonna 2016 (Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja 2017). Alueelta löytyy sosiaali- ja terveyskeskus, vanhainkoti, nuorisotalo, liikuntatiloja sekä kirjasto. Runosmäkeen on Turun keskustasta hyvät bussiyhteydet ja pyöräilymahdollisuudet.

Runosmäen kirjasto aloitti toimintansa vuonna 1977. Se toimi samassa rakennuksessa koulun ja päiväkodin kanssa, kunnes päiväkoti ja koulu muuttivat vuoden 2014 loppuun mennessä pois sisäilmaongelmien takia. Kirjasto kuitenkin jatkoi rakennuksessa toukokuun loppuun 2019 asti, minkä jälkeen se muutti läheiseen nuorisotaloon avaten jälleen ovensa syyskuun alussa 2019.

Runosmäen (vanhan) kirjaston päätila oli jakautunut aikuisten osastoon, nuortennurkkaukseen sekä lehtienlukupaikkaan ja sen kyljessä olevaan asiakastietokonepisteeseen. Näiden lisäksi kirjastossa oli erilliset lastenosasto ja monitoimitila. Kirjasto on ollut auki viitenä päivänä viikossa, myös kesä kautena, varsin laajoin aukioloajoin.

Perinteisen kirjastotoiminnan ohella Runosmäen kirjastossa on pidetty säännöllisesti esimerkiksi erilaisia lukupiirejä, vempaintukea, luentoja vaihtuvista aiheista, elokuvaesityksiä sekä alueen harrasteryhmien kokoontumisia. Myös lapsia ja nuoria houkutteellaan paikalle muun muassa päiväkotij- ja kouluvierailujen kautta sekä järjestämällä erityisesti heille suunnattuja tapahtumia.

Aktiivisuuden tällä saralla on mahdollistanut osaltaan kirjaston hyvät tilat. Kuten Juntunen ja Saarti toteavat, erilaisten yleisötapahtumien järjestäminen on haasteellisempaa sellaisessa kirjastossa, jossa vain yksi yhtenäinen kirjastotila. Kirjastoista on jo pitkään puhuttu kuntalaisten olohuoneena, mutta siinä missä yhden olohuone on kaunis kirjastotila, jossa voi keskittyä työskentelemään tai rauhoittua hiljaisuudessa, toisen olohuoneessa on monenlaista toimintaa eikä äänen käyttöä tarvitse rajoittaa. (Juntunen & Saarti 2014, 58-59.) Runosmäen vanhassa kirjastossa olikin erillinen monitoimitila, jossa saattoi järjestää useantyyppisiä tapahtumia ilman että muut kirjaston käyttäjät häiriintyvät mahdollisesta metelistä.

4.2 Kekri-illan valmistelu

Löysimme Runosmäen kirjaston kanssa hyvin nopeasti yhteisymmärryksen järjestettävän tapahtuman luonteesta. Päätimme järjestää lapsiperheille suunnatun kekri-illan lokakuun lopulla. Kirjaston henkilökunta antoi vapaat kädet tapahtuman suunnittelulle ja toteuttamiselle, mutta oli valmis neuvomaan aina tarvittaessa esimerkiksi markkinoinnin ja siinä hyväksi havaittujen käytäntöjen suhteen.

Kekriä ei oltu aiemmin vietetty Runosmäen kirjastossa tai muissakaan Turun alueen kirjastoissa. Yhtenä tavoitteena oli tarjota kirjastossa kävijöille kotimainen perinnevaihtoehto syksyä piristämään USA:sta rantautuneen kaupallissävyytteisen halloweenin sijaan. Tätä oli myös aiempien vuosien sinänsä suosittujen halloween-juhlien aikana myös toivottu Runosmäen kirjastolta (henkilökunnalle annettu suullinen palaute).

Vallo ja Häyrinen toteavat, että tapahtuman tavoitteen miettimiseen ei monestikaan käytetä tarpeeksi aikaa. Tapahtumia järjestetään tavan vuoksi tai muiden esimerkkiä seuraten. Lopputulokseksi muotoutuu näin ollen epämääräisiä tilaisuuksia. Heidän mukaansa organisaation olisi myös hyvä miettiä, mitä tapahtumalla halutaan viestiä - esimerkiksi ekologisesti suuntautuneen organisaation ei kannata järjestää formuloita. (Vallo & Häyrinen 2016, 132-133, 140-141.)

Kirjastolain kuudennen pykälän mukaan yleisen kirjaston tehtävänä on muun muassa "tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin" sekä "edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua". (Laki yleisistä kirjastoista. 29.12.2016/1492, 6§) Suomalaista kulttuuriperintöä esittelevä kekri-ilta liittyykin näin suoraan kirjaston sivistystehtävään. Niin ikään kekrin kaltaiselle ei-kaupalliselle, yhteisölliselle juhlalla yleinen kirjasto on luonteva järjestämispaikka.

Tapahtuman luonteeseen vaikuttaa Vallon ja Häyrisen (2016, 148) mukaan tavoitteen ohella myös erikseen määritelty kohderyhmä. Kekri-ilta suunnattiin ensisijaisesti lapsiperheille, joten keskeiseksi osaksi ohjelmaa otettiin erilaiset askartelupisteet ja leikkimielinen kekritietovisailu. Tämän lisäksi tunnelmaa iltaan päätettiin tuoda musiikin, koristelun ja pienimuotoisen satokauden tuotteiden maistelun kautta.

Kirjaston sivistys- ja kasvatustehtävän kannalta tapahtumatuotanto tarjoaakin uudenlaisia mahdollisuuksia. Vallo ja Häyrinen huomauttavat tapahtuman olevan erityinen työkalu myös siinä mielessä, että sitä voidaan käyttää oppimisen välineenä. Oppimistyylit

jaetaan aistijärjestelmien perusteella visuaaliseksi, auditiiviseksi ja kinesteettiseksi. Tapahtumassa tulisikin antaa mahdollisuus erilaisille oppijoille: visuaalinen oppija oppii kuvien, värien ja mielikuvien avulla; auditiivinen keskustelemalla, kuuntelemalla, kyselemällä ja tarinoiden avulla; ja kinesteettinen tekemällä ja kokeilemalla. (Vallo & Häyrynen 2016, 138.) Korhonen (2008, 153) muistuttaa lisäksi, että vaikka leikkiessä lapsi voikin hallita ympäristöään haluamallaan tavalla ja säädellä itse omaa toimintaansa mielikuvituksensa ja kokemuksensa pohjalta, saadun tiedon jäsentämiseen ja tiedostettuun toimintaan tarvitaan ulkopuolista apua ja opastusta, huomion ja tarkkaavaisuuden kohdistamista ja keskittymistä.

Järjestämämme kekri-ilta oli varsin pienimuotoinen, mutta pyrimme laatimaan monipuolisesti erilaista ohjelmaa ja tekemistä käytettävissä olevien resurssien puitteissa, jotta jokainen kävijä voisi tutustua kekriin itselleen luontevalla tavalla. Koska ilta oli suunnattu lapsiperheille, saatoimme laskea myös sen varaan, että paikalle saapuneiden lasten huoltajat olisivat lastensa tukena askartelussa ja muussa toiminnallisuudessa.

Kekriin tutustuttamisen - ja yhteisöllisen hauskanpidon - ohella yhtenä illan tavoitteena oli luonnollisesti kirjaston ja sen toiminnan markkinointi. Ajatuksena oli houkutella lapsiperheitä kirjastoon käymään sekä esitellä heille vaihkeisesti kekrinvieton ohella kirjaston tarjoamia palveluja ja tiloja, mikä toivottavasti johtaisi aktiivisempaan kirjaston käyttöön ja tarkempaan kirjastoon tutustumiseen.

Vallo ja Häyrynen toteavat, että tapahtuman suunnitteluun on järkevää ottaa mukaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kaikki ne, joiden panosta tarvitaan tapahtuman toteuttamiseksi. Näin tapahtumaa järjestämässä olevat paitsi tuovat suunnitteluun mukaan omat ideansa ja näkökulmansa, myös sitoutuvat paremmin tapahtuman tavoitteisiin. (Vallo ja Häyrynen 2016, 191.)

Vaikka kirjaston vakituinen henkilökunta ei osallistunutkaan illan toteuttamiseen, sain värvätä siellä toimineen Turun ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelulinjan harjoittelijan niin että hän saattoi käyttää osan työajastaan tapahtuman suunnitteluun ja olla myös illassa päivystämässä yhdellä pisteellä. Tämän lisäksi sain avuksi suunnittelu- ja toteutustyöhön myös toisenkin Turun AMK:n kirjasto- ja tietopalvelulinjan opiskelijan, joka saattoi hyödyntää tekemäänsä työtä omiin opintoihinsa. Heidän lisäksi itse kekri-iltaan suostui tulemaan päivystämään myös eräs Runosmäen kirjaston tapahtumissa usein avustanut vapaaehtoinen.

Itse illan sisällölle antoi raamit, että se toteutettiin suhteellisen nopealla aikataululla ja nollabudjetilla. Näin ollen katsoin esimerkiksi ulkopuolisten esiintyjien kutsumisen paikalle käytännössä mahdottomaksi ja päätin toteuttaa illan mahdollisimman pitkälti kirjastossa jo valmiiksi olevien materiaalien sekä kekriporukkamme oman osaamisen puitteissa. Runosmäen kirjastolla on runsaasti erilaisia somisteita ja askartelutarvikkeita, joten lapsiperheille suunnattu tapahtuma vaikutti senkin puolesta luontevalta ratkaisulta.

Pidimme syys- ja lokakuussa useita suunnittelupalavereja, joissa heittelimme ilmaan ideoita ja pohdimme niiden käytännön toteutusta. Lisäksi internetin kautta oli vaivatonta hakea inspiraatiota ja vinkkejä myös muista lapsiperheille järjestetyistä tapahtumista. Pyrimme pitämään yhteiset kokoontumisemme samassa tilassa, missä itse tapahtuma järjestettäisiin, jotta pystyisimme paremmin hahmottamaan tilan antamat mahdollisuudet ja rajoitteet. Vaikka digimedia-alan yrittäjä Ville Kormilainen (2013, 147-148) pitää aivoriitä huonona tapana suunnitella ja peräänkuuluttaa uusia tapoja ideoida ja innovoida, meidän yksinkertainen ja vapaamuotoinen versiomme siitä toimi hyvin. Saimme onnistuneesti ja hyvässä hengessä päätettyä illan ohjelman, kunkin vastualueet sekä toteuttamisen aikataulun. Kokousten lisäksi pidimme yhteyttä toisiimme sähköpostitse ja sosiaalisen median kautta.

Tapahtumien järjestämiseen perehtynyt Hanna Iiskola-Kesonen toteaaakin, että tekijäjoukon hyvä ilmapiiri ja tunnelma paitsi innostaa ja auttaa viihtymään työtehtävissä, myös helpottaa monien ongelmien ratkaisuisissa ja tuntuu aina myös itse tapahtumassa. Hänen mukaansa hyvää ilmapiiriä luo osaltaan, kuinka tapahtumat ja sille asetetut tavoitteet markkinoidaan itse tapahtuman tekijöille. Tämä ns. sisäinen markkinointi luo yhteenkuuluvuuden tunnetta ja sitouttaa henkilöstöä. Lisäksi hyvä perehdyttäminen auttaa työntekijöitä sekä ymmärtämään, kuinka oma toiminta vaikuttaa kokonaisuuteen, että kantamaan vastuuta ja ratkaisemaan ongelmat. Tekijät viihtyvät työssään ja sitoutuvat siihen parhaiten, kun ovat tietoisia tavoitteista ja omien tehtäviensä merkityksestä. (Iiskola-Kesonen 2006, 11, 40, 56.)

Tapahtuman suunnittelun yhtenä osana on myös valmiin tapahtuman kulun hahmottaminen alusta loppuun. Näin mahdolliset poikkeamat, unohduksen paikat tai muut pienet asiat, jotka itse tapahtumassa saattavat aiheuttaa ongelmia. Lisäksi myös tapahtuman rakentaminen ja sen jälkien siivoaminen on suunniteltava etukäteen. (Vallo & Häyrynen 2016, 191, 199.)

Koska meitä oli varsin pieni tekijäjoukko, sairastumiset tai muut äkilliset esteet olisivat hankaloittaneet niin tapahtuman valmistelua kuin etenkin itse illan sujuvaa kulkua. Jokaiseen toiminnalliseen pisteeseen laatimani kirjalliset ohjeet pisteen sisällöstä toimivat osaltaan varotoimenpiteenä mahdolliseen henkilöstöpulaan, kuten myös tapahtuman järjestäminen pääsääntöisesti yhdessä huoneessa, jolloin hätätilanteessa yhdenkin ihmisen oli mahdollista pitää silmällä useita toimintapisteitä samanaikaisesti. Olin suunnitellut monet toiminnallisista pisteistä myös periaatteessa itseohjautuviksi, vaikka kahdessa askartelupisteessä ja kekriradan/tietovisan yhteydessä olikin tarkoitus olla ohjaaja. Itse olin jättäytynyt tapahtuman etenemistä seuraavan vastuuhenkilön rooliin. Iiskola-Kesonen (2006, 11) muistuttaakin, että tapahtuman aikana tällaisen henkilön ei tulisi kiinnittää itseään mihinkään kiinteään tehtävään, vaan hänen on pystyttävä tarkkailemaan tapahtuman onnistumista, ratkomaan ongelmatilanteita ja kannustamaan työntekijöitä.

Kekritapahtumaan tulevaa väkimäärää oli vaikea ennakoida - joskus Runosmäen kirjaston tapahtumiin ei tule ketään, joskus useita kymmeniä. Valitsemanamme ajankohdaksi - torstaina 25.10.2018 - ei lähiseudulla ollut kilpailevia tapahtumia, mikä Vallon ja Häyrisen (2016, 175) kannattaa varmistaa. Koska kekri-iltaa ei ollut aiemmin järjestetty, yhtään ihmistä ei tulisi sinne vanhasta tottumuksesta, joten markkinoinnin onnistuminen olisi olennaista.

Iiskola-Kesonen toteaa, että viestintää suunniteltaessa tulee aina selvittää, että kuka viestii, kenelle viestitään, mitä viestitään ja mitä kanavaa pitkin. Viestin tulee hänen mukaansa olla selkeä ja siitä tulee löytyä kaikki oleellinen tieto. Viesti ei saa sisältää liikaa vaikeita yksityiskohtia, mutta ei myöskään aliarvioida vastaanottajaa. (Iiskola-Kesonen (2006, 64.) Kormulainen (2013, 47-48) muistuttaa lisäksi, että vastaanottajalle viesti on jo lähtökohtaisesti epäkiinnostava asia, ainoastaan yksi viesti muiden joukossa - riippumatta siitä, kuinka tärkeä se on lähettäjälle.

Aloitimme kekri-illan markkinoinnin noin puolitoista kuukautta ennen tapahtumaa. Markkinoinnin toteuttamisessa keskeisenä elementtinä oli Runosmäen kirjaston vakiintunut markkinointisuunnitelma, koska sen sisältämien viestintäkanavien kautta alueen asukkaat ovat tottuneet saamaan tietoa kirjaston tapahtumista. Laadin tiedotteet kekri-illasta Vaski-kirjastojen tapahtumakalenteriin, Turun seudun tapahtumakalenteriin, Turun Sanomien menovinkkeihin, Runosmäen asukaslehti Ruutisiin sekä kirjastossa jaettavaan Vaihda vapaalle - ja Vapaa-ajan menovinkit eri ikäryhmille -esitteisiin. Myös Turun Sanomissa julkaistiin ennakkojuttu kekri-illasta. Paikalle kutsumani toimittaja saapui

kirjastoon seuraamaan tilan koristelua viikkoa ennen tapahtumaa ja juttu julkaistiin kekri-iltaa edeltävänä päivänä (kuva 1). Medianäkyvyyden lisäksi markkinoimme tapahtumaa kirjaston info-tv:ssä ja mukaan otettavissa lentolehtisissä. Veimme mainoksia (kuva 2) niin ikään lähialueen kauppojen ilmoitustauluille. Olimme myös rakentaneet hyvissä ajoin kirjaston lastenosaston vitriiniin syksyistä kekritunnelmaa tuomaan näyttely.

Sosiaalisen median kanavat jätimme asiaa harkittuamme pois, sillä Runosmäen kirjastolla ei ole aktiivista läsnäoloa niissä ja aikarajoitteiden takia nyt ei myöskään ollut mielestämme tarkoituksenmukaista yrittää perustaa sellaista.

Kirjan henki herää eloon kekriin

Torstaina Runosmäen kirjastossa tapahtuu kumminia. Sinne kokoontuvat ainakin kirjan henki, varkenspelätin ja outo potu.

Kirsi Saivosalmi
Turun Sanomat

Kekrikokkeiden taustalla on kolme Turun ammattikorkeakoulun opiskelijaa, jotka haluavat tutustuttaa perheet kotimaiseen perinnejuhlaan. Viime vuosina pohjoisamerikkalaisesta Halloweenistä on tullut Suomessa monelle syksyn kohokohta.

Amerikan seurustaan polketten kekriin ei liity kertakäyttöisten koristeiden tai muun tilipehjoirin hankkimista. Kirjastossakin koristelu hoidetaan

Hanna Nieminen, Marko Kankaanpää ja Ana Rantala haluavat tutustuttaa perheet kotimaiseen perinnejuhlaan.

pääosin vanhaa tuunaamalla ja kekseliäisyydellä.

–Tämä on samalla vastaveto amerikkalaisen Halloweenin

kaupallisuudelle, Turun AMK:n kirjasto- ja tietopalvelualan opiskelija Ana Rantala sanoo valmistellessaan juhlakoristeita.

Rantalan opiskelutoveri ja idean alullepanija Hanna Nieminen korostaa, että kirjasto sopii hyvin kekriin henkeen kaikille avoimena maksuttomana tilana.

–Kekri on yhteisöllinen perinne. Ennen vanhaan sitä vietettiin koko kylän yhteisenä sadonkorjuujuhlanä, Nieminen kertoo.

Luvassa on askartelun, tietovisan ja musisoiminnin ohella myös lämmitystä. Siitä on vastuussa salaperäinen kirjan henki, josta Rantalan ja Niemisen kollega Marko Kankaanpää saattuu tietämään hieman enemmän.

–Kirjan henki ei tiedä, miten kirjastossa toimitaan. Se sottelee hyllyt ja on aina lainannut vain yhtä ja samaa dekkaria, Kankaanpää kertoo kädessään naamarin, joka liittyy aiheeseen.

Kirjan henki pääsee vauhtiin myös juhlan loppuvaiheessa

live-musiikkiesityksessä. Sen aikana lapset saavat neuvoa tomppelille kirjan hengelle, kuinka kirjastossa ollaan. Musiikki perustuu vanhaan englantilaiseen lauluun, johon Kankaanpää on tehnyt suomenkieliset sanat.

Ja koska kirjastossa ollaan, tiedossa on myös kirjavinkkausta lapsille.

–Olemme etsineet kekriin sopivia kirjoja, kuten kansansatuja ja lasten luontokirjoja. Ainoa kekriaiheinen lastenkirjakin on poimittu mukaan, kertoo Hanna Nieminen viittaten **Kreetta Onkelin** ja **Jussi Kaakisen Ahmattien yö**-teokseen.

Ehdoton valinta on myös kotimainen syysklassikko, **Tove Janssonin Muumilaakson marraskuu**.

Kekrikokkerit järjestetään Runosmäen kirjastossa ensimmäistä kertaa. Aiemmin siellä on juhlittu Halloweenia, mutta

asiakkaat toivoivat esille kotimaista perinnettä.

Kankaanpää kertoo, että kotimaisuus on punainen lanka myös musiikissa, jota hän on valinnut juhlan taustalle. Askartelun ja muun tekemisen lomassa osallistujat pääsevät kuuntelemaan instrumentaalista kansanmusiikkia laidasta laitaan.

Yhdessä tekemisen iloa tuo esimerkiksi kekrikokko, joka askarrellaan seinälle. Jokainen osallistujia voi taitteilla omat leikkinsä ja lisätä ne luomukseen.

Nieminen korostaa, että luvassa on matalan kynnyksen tapahtuma, jonne tervetulleita ovat kaikki.

–Ja onhan tämä hyvä tekosyy aikuisillekin päästä askartelemaan, hän lisää nauraen.

→Koko perheen kekrikokkerit Runosmäen kirjastossa torstaina 25. lokakuuta kello 17–19.

FAKTA

Kekri on Halloweenin kilpailija

■Kekri on suomalainen syysjuhla, jonka juuret ovat vanhassa eurooppalaisessa maatalouskulttuurissa.

■**Ennenkaan** kekriä juhliittiin sadonkorjua ja vuoden vaihtumista. Nykyisen kekri juhlinta on saanut uusia muotoja.

■Kekriin ytimessä ovat yhteisöllisyys yltä sukupolviräjien, irhikko arjesta ja herkuttelu.

■Kekriin aika alkua Mikkelin päivänä ja jatkuu Pyhäinpäivään saakka. Lokakuu on siten kokonaan kekrikuukausi.

Lähde: Talonpoikaikulttuurisäätiön nettisivusto www.kekri.fi

Kuva 1. Turun Sanomien ennakkojuttu kekri-illasta (TS 24.10.2018).

RUNOSMÄEN KIRJASTON

Kekriekkerit

TORSTAINA 25.10. KLO 17 - 19

Tule viettämään perinteistä sadonkorjuun ja syysajan juhlaa, kekriä! Ohjelmassa muun muassa:

Askartelua ● Musiikkia ● Kekrirata

Tervetuloa mukaan!

Kuva 2. Kekri-illan mainos.

4.3 Kekri-illan toteutus

Vallo ja Häyrinen toteavat, että hyvin suunnitellussa ja toteutetussa tapahtumassa on parasta yllätyksellisyys. Osallistujille kannattaa kertoa etukäteen suuret linjat, mutta jättää yksityiskohdat löydettäväksi vasta itse tapahtumassa. Pientä viitseliäisyyttä ja luovuutta käyttämällä voi varmistaa tapahtuman elämyksellisyyden. (Vallo & Häyrinen 2016, 204.) Kekri-iltamme koostui etukäteen mainostetuista askartelupisteistä - joiden tarkemmat yksityiskohdat olimme tosin pitäneet osin salassa - tietovisasta/kekri-radasta, musiisoinnista sekä kirjavinkkauksesta. Tämän lisäksi tapahtumassa oli pienimuotoista ruokaa ja juomatarjoilua kekrin hengessä.

Tapahtuman pääasiallisena paikkana oleva monitoimitila oli sisäänkäyntiä (kuva 3) myöten somistettu teeman mukaisesti kummituksilla, syksyisillä lehdillä, variksenpelättimellä, kekripukkina toimineella porolla ynnä muilla sadonkorjuuhenkisillä tarvikkeilla, taustalla soi rauhallisella äänenvoimakkuudella kansanmusiikkia ja kirjaston pihalle sytytimme ulkoroihut illan ajaksi.

Kuva 3. Runosmäen kirjastossa majaileva esiäiti toivotti kävijät tervetulleeksi monitoimitilaan.

Kuten aiemmin mainittiin, Runosmäen kirjaston tapahtumien yleisömäärää on vaikea arvioida etukäteen. Tapahtuma järjestettiin torstai-iltana, joka on yleensä viikon hiljaisin ilta. Varasimme kuitenkin askartelu- ynnä muita tarvikkeita runsaasti tapahtuman sujuvuuden takaamiseksi ja ne riittivätkin hyvin. Kävijöitä tuli illan mittaan yhteensä 28 henkilöä ja heistä noin puolet jäi kirjaston sulkemisaikaan asti. Erityisesti askartelupisteet olivat suosittuja. Suurin osa kävijöistä tuli kekri-illan markkinoinnin houkuttelemana, mutta muutaman ihmistä myös vain sattui paikalle ja tuli katsomaan tarkemmin, mistä oli kyse.

Kekri-illan (toiminta)pisteet:

1) Kekripukkinaamarin ja kekrikokon askartelupisteet

Tässä askartelupisteessä kävijät saattoivat askarrella valmista naamaripohjaa käyttäen itselleen kekripukkinaamarin, joka oli mahdollista värittää tai koristella eri tavoin oman mielenkiintonsa ja kykyjensä mukaisesti. Sarviksi saattoi liimata tai teipata kertakäyttöhaarukoita ja -veitsiä. Pukkinaamareita oli mahdollista tehdä oman mielenkiintonsa ja kykyjensä mukaisesti. Pisteellä oli myös mahdollista värittää kekrihenkisiä kuvia.

Yhdistimme kekrikokkopisteen naamaripisteen kanssa yhdeksi isommaksi askartelupisteeksi. Kokon askartelussa oli ideana kekrin yhteisöllistä henkeä seuraten saada kävijät askartelemaan värikkäästä kartongista lieskoja seinällä rakennettavaan kokkoon. Olimme valmistelleet etukäteen muutaman nuotiopuun ja lieskan mallia näyttämään (kuva 4).

Pisteessä oli yksi ohjaaja.

Kuva 4. Kekrikokon aihio.

2) Rintamerkkipiste

Rintamerkkipisteellä oli mahdollista askarrella kekriaiheisia rintamerkkejä. Käytimme raaka-aineina kirjaston poistokirjoista leikattuja kekrihenkisiä sivuja, joista kävijät saattoivat valita haluamansa kohdan rintamerkin kuva-aiheeksi.

Myös tässä pisteessä oli yksi ohjaaja.

3) Blackout poetry / kuvakirjoihin piirtely

Blackout poetryn ideana on valmista tekstiä esimerkiksi tussilla tai liidulla mustaamalla korostaa esille haluamiansa sanoja, jotka muodostavat kokonaisuutena runon. Kekri-illassa käytimme illan henkeen sopivia poistokirjoja. Valmiit tuotokset saattoi ripustaa seinälle esille tai ottaa mukaan. Koska tapahtuma oli suunnattu myös pienille lapsille, pisteellä oli lisäksi (poisto)kuvakirjojen sivuja, joihin saattoi vapaasti piirrellä.

Piste oli itseohjautuva.

4) Ruoka- ja juomatarjoilu

Maistelutimme kekri-illassa kävijöillä porkkanaa, lanttua ja naurista. Juotavaksi tarjosimme mustaherukkamehua. Kansankynttilänä toimimisen hengessä laadimme myös lyhyet infolaput tarjolla olevista juureksista ja mustaherukasta.

Piste oli itseohjautuva.

5) Nallen kekrivisailu

Yhdistettynä kekri- ja tietokilpailuna toiminut Nallen kekrivisailu koostui kymmenestä tietokilpailukysymyksestä, joihin löytyi vastaukset eri puolille kirjastoa piilotettujen kymmenen nallen kaulaan asetelluista infolapuista. Halutessaan kävijät saattoivat täyttää tietokilpailun suoraan ilman kiertelyä ja tiedonhakua. Pisteiden ideana oli paitsi kertoa kävijöille kekri-erityyppien eri puolista, myös saada kävijät tutustumaan kirjaston eri osastoihin. Yhteystietonsa jättäneiden ja oikein vastanneiden kesken arvottiin Runosmäen kirjaston tarjoama kirjapalkinto.

Kekriradan lähtöpaikka sijaitsi monitoimitilan ulkopuolella kirjaston ulko-oven lähistöllä, missä oli ohjaaja tervehtimässä kirjastossa kävijöitä ja opastamassa tietovisan alkuun.

6) Kirjanosto

Teimme monitoimitilan vieressä olleen lastenosaston suulle kekri-aiheisen kirjanäyttelyn, josta kävijät saattoivat halutessaan lainata mukaansa kirjoja. Suoraan kekriä käsitteleviä lastenkirjoja ei Vaski-kirjastojen valikoimista löytynyt kuin yksi, Kreetta Onkelin kirjoittama *Ahmattien yö - kekri-aiheinen* (kuva 6), mutta sen lisäksi valitsimme näyttelyyn esimerkiksi syksy- ja maatalo-aiheisia kirjoja sekä kansansatuja.

Kuva 5. Yksityiskohta kirjanäyttelystä.

Noin puolisen tuntia ennen kirjaston sulkemisaikaa kekri radalle/tietokilpailuun ohjastanut henkilö siirtyi esittämään monitoimitilaan valmistelemansa kekri-illan päättävän osallistavan musiikkiesityksen.

Kirjaston asiakkaiden ja muun henkilökunnan poistuttua jäimme vielä siivoamaan tilan ja samalla suullisesti läpikäymään illan sujumista.

4.4 Tapahtuman jälkipuinti

Tapahtuman jälkimarkkinointiin kuuluu palautteen kerääminen niin omasta organisaatiosta kuin tapahtumaan osallistujilta. Ilman palautetta on vaikea määritellä, kuinka tapahtumalle asetetut tavoitteet onnistuvat, kuten oppivatko tai kokevatko osallistujat jotain uutta. Tavoitteena voi olla myös osallistujien tutustuttaminen järjestävään organisaatioon, sen ihmisiin tai toimintatapoihin. Tärkeää tietoa on lisäksi, miten osallistujat kokivat tapahtuman, mitä olisi voitu tehdä toisin ja mikä oli osallistujien mielestä kaikkein parasta. Organisaation hiljainen tieto ja osaaminen kasvavat, kun palautetta kerätään ja analysoidaan sen järjestämistä tapahtumista. (Vallo & Häyrynen 2016, 137, 220, 224.)

Kekri-illassa palautetta kerättiin kävijöiltä yksinkertaisella kyselylomakkeella, joita oli vapaasti otettavissa tapahtumahuoneen oven vieressä. Palautelomakkeessa oli neljä

avointa kysymystä, jotta siihen vastaaminen olisi mahdollisimman vaivatonta ja helppoa. Lomakkeita palautettiin yhteensä kolme kappaletta, joten kovin pitkälle vietyjä johtopäätöksiä ei vastauksista voi vetää.

Kaikki lomakkeen täyttäneet olivat kuitenkin tyytyväisiä tapahtumaan. Perinnetiedon jakamista pidettiin tarpeellisena ja yhdessä lomakkeessa sitä toivottiinkin lisää kirjastolta.

"Hyvä tapa tuoda perinneasioita ajankohtaisesti esille, muitakin aiheita/alueita ympäri vuoden on."

Kekri-illan kohdentamista lapsiperheille pidettiin myös onnistuneena.

"Hieno tapahtuma ja kivasti ohjelmaa alakoululaisille"

Tapahtuman aikana kuullussa suullisessa palautteessa yksi alakoululainen kuitenkin itse totesi, että halloweenin juhlinta oli hänen mielestään ollut hauskenpää.

Kekri-illan kehittämisehdotuksia ei palautteissa annettu, mutta kotiin vietävät askarrellut tavarat ja rintamerkit nostettiin erikseen positiivisina asioina esille. Myös tapahtumapaikkana toiminut kirjasto keräsi kaksi mainintaa.

"Ihan hyvin, kun ottaa huomioon, että tapahtuma kumminkin kirjastossa"

"KIITOS KIRJASTOSTA!!"

Runosmäen kirjaston henkilökunnalta kysyin vapaamuotoista palautetta illasta ja sen järjestämisestä. He olivat myös tyytyväisiä tapahtumaan. Sähköpostiviestissä 31.10.2018 annetun palautteen mukaan kekri-illan toteuttamisen aikataulut ja suunnittelu olivat onnistuneita, koska ilta sujui heidän nähdäkseen kaikin puolin jouhevasti ilman turhaa kiirehtimistä tai sählinkiä. Myös tilojen siivoaminen mainittiin onnistuneena asiana. Kirjaston henkilökunta piti niin ikään etukäteismainontaa onnistuneena ja Turun Sanomien lehtijuttua mukavana plussana.

Illan jälkeen laadin henkilökunnan pyynnöstä Lounais-Suomen kirjastojen sisäiseen verkkoon jaettavaksi seikkaperäisen ohjeistuksen kekri-illan järjestämisestä.

5 LOPUKSI

Erilaiset tapahtumat tuovat esille kirjastoa ja kirjaston palveluita. Myös pienten (sivu)kirjastojen kannattaneet toteuttaa mahdollisuuksien mukaan tapahtumia, sillä ne paitsi pirstävät arkea, voivat parhaimmillaan myös lisätä alueen yhteisöllisyyttä ja tuoda kirjastoon siellä harvemmin käyviä ihmisiä. Jotta tapahtumien järjestäminen olisi mielekästä ja tarkoituksenmukaista, on hyvä miettiä, miten ne sopivat kirjaston rooliin ja tehtäviin, sillä se auttaa myös tapahtuman tavoitteen kirkastamisessa. Tämä puolestaan auttaa suunnittelua ja lisää tapahtuman onnistumisen todennäköisyyttä.

Tapahtuman ideoinnissa on hyvä antaa ajatusten lentää, mutta käytännön olosuhteet ovat myös syytä pitää mielessä. Ei kannata kuluttaa liikaa aikaa ja energiaa kohtuuttoman työläiden tai muuten epärealististen vaihtoehtojen miettimiseen, vaan pikemminkin lähteä liikkeelle siitä, mitä kaikkea käytettävissä olevilla resursseilla voi tehdä. Monet kirjastot joutuvat tulemaan toimeen hyvin pienellä budjetilla. Niukat resurssit voivat kuitenkin synnyttää luovia ratkaisuja ja pieni kotikutoisuus voi olla lämminhenkisydessään voimavara. Esimerkiksi juuri kekrin juhlimisessa vanhojen tarvikkeiden uudelleenkäyttö on sopusoinnussa tapahtuman luonteen kanssa. Lisäksi kierrätyshenkisyys voi katsoa sopivan hyvin kirjaston arvoihin.

Kekritapahtuman järjestäminen on niin ikään nykyaikainen vaihtoehto toteuttaa kirjaston perinteistä sivistystehtävää. Nopeasti muuttuvassa ja monikulttuurisessa maailmassa kulttuuriperinnöstä on tullut uudella tavalla tärkeää. Se luo kulttuurista itseymmärrystä ja identiteettiä. Kulttuurin ja kulttuuriperinteiden kautta ihmisyksilöiden on mahdollista tuntea olevansa osa suurempaa kokonaisuutta ja historian jatkumoa.

Kirjastolaitos on yhtenä muistiorganisaationa keskeisessä asemassa kulttuuriperinteiden säilyttämisessä, tuottamisessa ja eteenpäin välittämisessä. Jokainen kirjasto vaikuttaa omalla toiminnallaan siihen, mitä kulttuuriperinteitä nostetaan esille, millä tavoin ne nostetaan ja mitkä kulttuuriperinteet jätetään puolestaan taka-alalle tai annetaan haipua pois. Nämä valinnat on asiallista tehdä tietoisina kulttuureihin ja kulttuuriperinteisiin liittyvistä, välillä kiistanalaisistakin, kysymyksistä.

LÄHTEET

liskola-Kesonen, H. 2006. Mitä, miksi, kuinka? Käsikirja tapahtumajärjestäjille. 2. painos. Suomen Graafiset Palvelut Ltd. SLU-julkaisusarja 10/04.

Helmet. Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisten kirjastoverkosto. Kaikille turvallinen kirjasto? Viitattu 30.8.2019. [https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ ja_palvelut/Keskustakirjasto_Oodi/Jutuja_kirjastosta/Kaikille_turvallinen_kirjasto\(189644\)](https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ ja_palvelut/Keskustakirjasto_Oodi/Jutuja_kirjastosta/Kaikille_turvallinen_kirjasto(189644))

Juntunen, A. & Saarti, J. 2014. Ulos kirjastosta - kirjastojen markkinointiviestintä. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Kalhama, P. & Vartiainen, P. 2006. Johdanto: Kulttuuri inhimillisenä toimintana ja tuotantona. Teoksessa P. Kalhama & P. Vartiainen (toim.) Kulttuurista kasvua. Näkökulmia kulttuurikasvatukseen. Vaajakoski : Gummerus Kirjapaino Oy, 4-11.

Kalhama, P.; Kitola, A. & Walamies, M. 2006. Kulttuurikasvatuksen konteksteja ja määrittelyä. Teoksessa P. Kalhama & P. Vartiainen (toim.) Kulttuurista kasvua. Näkökulmia kulttuurikasvatukseen. Vaajakoski : Gummerus Kirjapaino Oy, 12-39.

Kauhanen, J.; Juurakko, A. & Kauhanen, V. 2002. Yleisötapahtuman suunnittelu ja toteutus. Vantaa: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Kirjastot.fi. Mediamatka. Viitattu 26.9.2019. https://www.kirjastot.fi/node/47876?language_content_entity=fi

Knuuttila, S. 2008. Kulttuuriperintö, arvot ja identiteetti. Teoksessa P. Venäläinen (toim.) Kulttuuriperintö ja oppiminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 12-19.

Korhonen, R. 2008. Leikki oppimisen keinona. Teoksessa P. Venäläinen (toim.) Kulttuuriperintö ja oppiminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 151-156.

Kormilainen, V. 2013. Saiturin markkinointikirja. Hyvät ideat ovat ilmaisia. Helsinki: Kauppamari.

Koski, K. 2014. Sosiaalinen kuolema. Teoksessa O. Hakola, S. Kivistö & V. Mäkinen (toim.) Kuoleman kulttuurit Suomessa. Tallinna: Gaudeamus Oy.

Kumpulainen, K. 2008. Oppimisen monitieteinen tutkimus oppimisympäristöjen kehittämisen välineenä. Teoksessa P. Venäläinen (toim.) Kulttuuriperintö ja oppiminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 20-28.

Laki yleisistä kirjastoista. 29.12.2016/1492. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161492>

Lillbroända-Annala, S. 2014. Kulttuuriperintö prosessina ja arvottamisen välineenä. Teoksessa T. Steel, A. Turunen, S. Lillbroända-Annala & M. Saarikko (toim.) Muuttuva kulttuuriperintö. Helsinki: Ethnos ry.

Parkkola, T. 2006. Kulttuuriin kasvattamisesta kriittiseen kulttuurikasvatukseen. Teoksessa P. Kalhama & P. Vartiainen (toim.) Kulttuurista kasvua. Näkökulmia kulttuurikasvatukseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy, 134-155.

Potinkara, N. 2014. Oikeus omaan kulttuuriperintöön. Saamelaismuseot identiteettipolitiikan näyttämönä. Teoksessa T. Steel, A. Turunen, S. Lillbroända-Annala & M. Saarikko (toim.) Muuttuva kulttuuriperintö. Helsinki: Ethnos ry.

Pulkkinen, R. 2014. Suomalainen kansanusko - samaaneista saunatonnttuihin. Tallinna: Gaudeamus Oy.

- Ropo, E. 2008. Oppimisympäristöt opetuksen ja opiskelun kontekstina. Teoksessa P. Venäläinen (toim.) Kulttuuriperintö ja oppiminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 38-47.
- Rönkkö, M. 2014. Jokainen ihminen on museo. Teoksessa T. Steel, A. Turunen, S. Lillbroända-Annala & M. Saarikko (toim.) Muuttuva kulttuuriperintö. Helsinki: Ethnos ry.
- Sajaniemi, N. 2008. Aivot ja oppiminen. Teoksessa P. Venäläinen (toim.) Kulttuuriperintö ja oppiminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 29-37.
- Talonpoikaiskulttuurisäätiön kekrisivusto. Viitattu 19.7.2019. <https://www.kekri.fi/>
- Tornberg, L. & Venäläinen, P. 2008. Kulttuuriperinnön opetuksesta ja oppimisesta. Teoksessa P. Venäläinen (toim.) Kulttuuriperintö ja oppiminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 66-73.
- Tuomi-Nikula, O.; Haanpää, R. & Kivilaakso, A. 2013. Kulttuuriperintökysymysten jäljillä. Teoksessa O. Tuomi-Nikula, R. Haanpää & A. Kivilaakso (toim.) Mitä on kulttuuriperintö? Vantaa : Hansaprint, 12-27.
- Turun kaupungin tilastollinen vuosikirja 2017. Viitattu 14.8.2019. https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/tilastollinen_vuosikirja_2017_netti.pdf
- Vilkuna, J. 2008. Uusi museologia ja kulttuuriperinnön tulkinnat. Teoksessa P. Venäläinen (toim.) Kulttuuriperintö ja oppiminen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy, 49-57.
- Vilkuna, K. 1997. Vuotuinen ajantieto. 20. painos. Keuruu : Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Vallo, H. & Häyrinen, E. 2016. Tapahtuma on tilaisuus - tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen. 5. uudistettu laitos. Tallinna: Tietosanoma Oy.

Palautelomake osallistujille

Yleisöpalaute

1. Oletko ennen käynyt kirjaston järjestämissä tapahtumissa?

2. Mitä mieltä olet kekriekkereistä?

3. Jäikö mieleen jotain erityisen hyvää tai huonoa? Mitä voisi kehittää?

4. Sana on vapaa!

Lämmin kiitos palautteestasi!